

NedBox, online oefenkansen voor nieuwkomers

1. Het belang van (online) oefenkansen voor nieuwkomers

Nieuwkomers in Vlaanderen en Nederland hebben het Nederlands nodig om in het dagelijkse leven te kunnen functioneren. De taal is voor hen de sleutel voor het vinden van werk, het leggen van contacten, het opvolgen van de kinderen, het beheren van administratie, het aanvatten of verderzetten van een studie, enz. De taal op een functioneel relevante manier kunnen inzetten, verhoogt de kans op werkelijke integratie en op het verwezenlijken van de eigen perspectieven. (Tweede)taalverwerving is echter een langdurig proces dat herhaalde en langdurige oefening vereist. Vlotte taalgebruikers hebben duizenden uren oefening gehad (Ellis 2002). De impact van herhaalde oefening en het feit dat oefening het meest belangrijke is om vlotheid en vertrouwen te ontwikkelen in taalgebruik is één van de meest persistente vaststellingen in onderzoek naar tweedetaalverwerving.

De reguliere cursussen Nederlands voor anderstaligen zijn doorgaans te kort om tegemoet te komen aan de nood aan langdurige oefening. Daarnaast is er het gegeven dat taalverwerving niet enkel plaatsvindt in een georganiseerde en gestructureerde omgeving (formeel leren), maar dat het een proces is waarin ook het informele leren (i.e. het leren dat voortvloeit uit dagelijkse activiteiten; het is niet georganiseerd en niet op initiatief van de leerder) en het niet-formele leren (i.e. leren dat is ingebed in geplande

activiteiten die niet uitdrukkelijk als leren bestempeld worden, maar die een belangrijk leerelement bevatten en wel als bewuste keuze van de leerder worden aangevat) een belangrijke en noodzakelijke rol spelen¹. Er is dan ook nood aan méér oefenkansen voor NT2-leerders om te leren vanuit authentieke, realistische taaltaken, binnen het NT2-aanbod, maar ook daarbuiten, in een niet-georganiseerde, informele context.

Nieuwkomers, maar ook oudkomers (of ze nu NT2-cursisten zijn of niet), vinden vaak niet onmiddellijk de *tools* of de geschikte context om extra en taalrijke oefenkansen te vinden. Moderne technologieën en nieuwe media kunnen in dit opzicht beschouwd worden als een hefboom met veel potentieel. Toch is er de vaststelling dat dit potentieel nog niet volwaardig geëxploiteerd wordt, noch in het huidige NT2-onderwijs, noch daarbuiten, in de niet-formele context. Met de lancering van *NedBox* (zie: www.nedbox.be) in het najaar van 2015 werd in Vlaanderen dan ook een belangrijk nieuw gegeven geïntroduceerd op vlak van het niet-formele leren. *NedBox* is een digitaal platform waarop anderstaligen de klok rond aan de slag kunnen met functionele en geïntegreerde taaltaken aan de hand van authentiek en actueel beeld- en tekstmateriaal en dit volgens hun eigen interesses, niveau en behoeften.

2. Een krachtige, taakgerichte online leeromgeving: 6 basisprincipes

Vernieuwend aan *NedBox* is dat het voortbouwt op zowel de succesfactoren voor tweedetaalverwerving als voor online leren om te komen tot een krachtige en motiverende online leeromgeving waarin de leerder aan het stuur zit. Empirisch onderzoek naar tweedetaalverwerving (Doughty & Long 2003; Ellis & Shintani 2014) stelt niet alleen dat volwassen tweedetaalleerders nood hebben aan langdurige oefening in een waaier van contexten; de aangeboden oefenkansen moeten ook uitdagend zijn en aansluiten bij wat je wil leren doen met die taal in het echte leven. Daarnaast moeten volwassen tweedetaalleerders worden blootgesteld aan voldoende rijke input uit de doeltaal. Tegelijk moeten ze voldoende kansen krijgen om de taal zelf te produceren en hebben ze nood aan gepersonaliseerde feedback en ondersteuning. Empirisch onderzoek naar de impact van online leren en leren dat door allerlei vormen van technologie wordt ondersteund (Nielsen & Gonzáles-Lloret 2010) stelt dan weer dat het essentieel is om binnen de online leeromgeving een groepsgevoel te creëren. Daarnaast is de gebruiksvriendelijkheid en laagdrempeligheid van *tools* en online leeromgevingen fundamenteel. Hieronder volgt een beknopte omschrijving over hoe voorgaande succesfactoren van tweedetaalverwerving en online leren werden vertaald in 6 basisprincipes die het design van *NedBox* hebben onderbouwd.

- *Principe 1* – Een eerste principe houdt in dat je de volwassen tweedetaalleerders een gediversifieerd corpus moet aanbieden, met prikkelende en authentieke online input. Meer concreet vertrekken de oefenactiviteiten op *NedBox* vanuit actueel beeld-, tekst- en geluidsmateriaal van *VRT*, *De Standaard*, *Het Nieuwsblad* en

Wablieft. Om ervoor te zorgen dat gebruikers met uiteenlopende behoefteprofielen hun gading vinden op het platform, wordt er inhoudelijk zo veel mogelijk variatie voorzien en biedt *NedBox* materiaal aan binnen verschillende thema's die aansluiten bij de rollen die nieuwkomers (willen) opnemen: 'werk', 'kinderen', 'consumment', 'vrije tijd', 'sociaal contact', 'leven in België', 'gezondheid', 'de wereld' en 'echt gebeurd'.

- *Principe 2* – De prikkelende en authentieke input moet het vertrekpunt vormen van functionele taken, op maat van de behoeften en interesses van de volwassen tweedetaalleerders. Anders dan meer klassieke online leerplatformen die vaak enkel woordenschat- en grammatica oefeningen aanbieden, biedt *NedBox* realistische taaltaken aan die inhaken op situaties waarmee de taalleerder in het dagelijkse leven geconfronteerd wordt, bijvoorbeeld 'het invullen van een formulier', 'het lezen van uitnodigingen', 'het schrijven van een kaartje', enz. Ook hier wordt gebruikge maakt van (semi-)authentiek tekstmateriaal zoals 'een afsprakenkaartje bij de tandarts' of 'een briefje van de school van de kinderen'.
- *Principe 3* – Zowel bij de keuze van het actualiteitsitem als bij de oefeningen ('vaardigheid', 'niveau' en 'moeilijkheidsgraad') zit de leerder, en niet het systeem, aan het stuur. Dit bevordert in hoge mate de motivatie van de leerders.
- *Principe 4* – Leerders krijgen onmiddellijk gerichte online feedback tijdens het maken van de oefeningen.
- *Principe 5* – Eveneens belangrijk voor de motivatie is dat de leerders in interactie kunnen gaan met andere gebruikers, met moedertaalsprekers en met de buitenwereld. Hiertoe werd een *Facebook community* voorzien, maar ook vanuit de taken zelf wordt de link gelegd naar relevante activiteiten en organisaties in de buitenwereld. Gezien de potentiële gebruikersgroep van *NedBox* die uit hoog- maar ook vaak lager geschoolde leerders bestaat, ging er speciale aandacht uit naar het algemene design van de online leeromgeving.
- *Principe 6* – Het design is zo intuïtief en laagdrempelig mogelijk.

Tijdens de presentatie zullen deze zes basisprincipes verder toegelicht worden aan de hand van sprekende illustraties uit het platform zelf.

3. De gebruikers aan het woord

De invulling van de hierboven geformuleerde basisprincipes, evenals de vertaling in concrete *features*, werd uitgevoerd in nauw overleg met de uiteindelijke gebruikersgroep (Schiepers e.a. 2015). Op die manier kon er een *user-centred* omgeving ontwik-

keld worden die maximaal aansluit bij de verwachtingen en behoeften van alle potentiële gebruikers. Ook tijdens het eerste implementatiejaar werden de ervaringen van de gebruikers verder in kaart gebracht. Er werd een online *survey* afgenomen van 395 volwassen NT2-leerders en van 220 NT2-leerkrachten. Tijdens deze *survey* werd gepeild naar (a) het gebruik van *NedBox* in een vrijetijds- en klascontext, (b) de perceptie over de filmpjes en de oefeningen op *NedBox*, (c) het algemene design, (d) de leerervaringen en (e) eventuele hiaten en tekortkomingen. Daarnaast werd een kleinschalig kwalitatief onderzoek uitgevoerd naar het specifieke gebruik door laaggeschoolde gebruikers en gebruikers die digitaal minder vaardig zijn. In dit onderzoek werd nagegaan in welke mate online leren een hefboom of net een drempel voor deze doelgroep vormt. Beide onderzoeksresultaten worden verder aangevuld met kwantitatieve data uit *Google Analytics*.

De eerste resultaten lijken alvast te bevestigen dat wat volwassen tweedetaalleerders motiveert in een klascontext ook erg belangrijk is in een online leeromgeving. Als het systeem de leerder aan het stuur laat en prikkelende, authentieke input voorziet waarbij functionele taken kunnen worden gemaakt, lijkt online leren erg motiverend, ook voor de meer kwetsbare groepen die digitaal minder vaardig zijn. De resultaten van de verschillende onderzoeken zullen tijdens de presentatie kort toegelicht worden. Hierbij zal aandacht worden geschonken aan meer algemene aanbevelingen die betekenisvol kunnen zijn voor de ontwikkeling van andere digitale toepassingen met betrekking tot het bieden van online taal oefenkansen in de Vlaamse en Nederlandse context.

Referenties

- Doughty, C. & M.H. Long (eds.) (2003). *The Handbook of Second Language Acquisition*. New York: Basil Blackwell.
- Ellis, N.C. (2002). "Frequency effects in language acquisition: A review with implications for theories of implicit and explicit language acquisition". In: *Studies in Second Language Acquisition*, 24, p. 143-188.
- Ellis, R. & N. Shintani (2014). *Exploring Language Pedagogy through Second Language Acquisition Research*. London/New York: Routledge.
- Nielsen, K. & M. Gonzáles-Lloret (2010). "Effective online foreign language courses: theoretical framework and practical applications". In: *The Eurocall Review*, 17. Online raadpleegbaar op: http://www.academia.edu/9323949/Effective_Online_Foreign_Language_Courses_Theoretical_Framework_and_Practical_Application.
- Schiepers, M., L. Houben, A. Nordin, H. Van Loo, H. Van Nuffel, L. Verrote & K. Van den Branden (2016). "How to create online practice opportunities for adult

7. Nederlands in een meertalige context

second language learners? NedBox, an online platform for practicing Dutch language skills”. In: *INTED2016 Proceedings*, p. 2349-2357.

Noten

- ¹ Indeling zoals gehanteerd in CEDEFOP & European Commission Education and Culture DG (2009). ‘European Guidelines for validating non-formal and informal learning’. Online raadpleegbaar op: <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4054>.